

De hofstad Roucoop in Voorschoten,

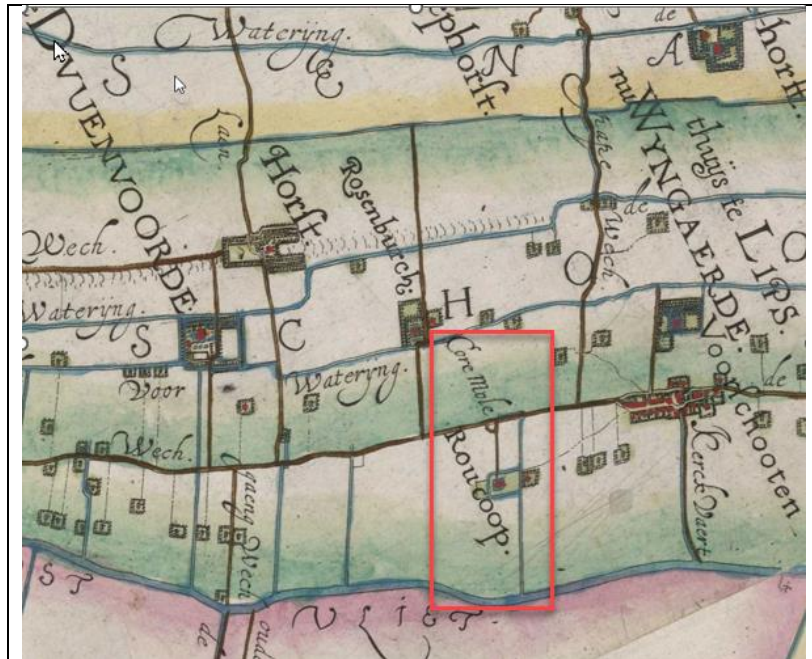
Onbekende tekenaar van Roucoop. Erfgoed Leiden PV88340.

Inhoud

Lisabeth van Wassenauer en Dirk Lyclesz (ca 1350-?).	2
De familie van Dam (1421-1437).	2
Dammas Reynersz (1446-1449).	3
De familie van den Bosch (1449-1561).	3
Splinter van Hargen (1561-1575).	3
Andries van Hargen (1575-1578).	4
Cornelis Leendertsz van der Nath (1524-1590).	5
Dirk van der Nath (1590-1624).	5
Cornelis van der Nath (1609-1648).	7
Adriaan van der Nath (1635-1661).	7
Johan van der Nath (1639-1673).	8
Johannes Cunaeus (1617-1673).	8
Petrus (I) Cunaeus (1647-1729).	9
Petrus (II) Cunaeus (1706-1763).	11
Andreas Cunaeus (1712-1788).	11
Petrus (III) Cunaeus (1777-1839).	16
Jan Dionijs Viruly (1757-1831).	18
Peter Reijers (1775-1841).	19
Archeologisch onderzoek.	21

Lisabeth van Wassenaer en Dirk Lyclaesz (ca 1350-?).

Het geslacht Van Wassaenaer heeft in de dertiende eeuw een groot aantal bezittingen verkregen. In Voorschoten gaat het om de kastelen Ter Horst, Duivenvoorde en Rosenburg en een aantal kleinere hofsteden. Deze kastelen en hofsteden werden meestal aan verwanten en relaties in leen gegeven.¹ Met name Philips III van Wassaenaer (1307-1345) liet zijn familieleden niet onverzorgd achter. In zijn testament uit 1343 wordt dan ook vermeld dat *lisebetten mire dochter* 5 pond krijgt.² Lisabeth wordt ook vermeld in het leenregister van de Van Wassaenaers als weduwe van Dirk Lyclesz en wordt zij beleend met 10 morgen land in Zoeterwouder ambacht.³ Dat zij ook een huis had is dus niet vermeld maar wel aannemelijk. Na haar overlijden werden haar kinderen Alijt en Badeloghe namelijk beleend met een woning bij de molen te Voorschoten.⁴ Omdat er in de veertiende eeuw nog geen watermolens bestonden moet dit het huis nabij de korenmolen zijn geweest, het latere Roucoop.⁵

Detail van een kaart van Floris Balthazars uit 1615. HH
Rijnland A-4072. De korenmolen staat aan de weg naar Veur
bij het pad naar het latere Roucoop.

De familie van Dam (1421-1437).

Wat er in de jaren hierna met de woning is gebeurd en hoe men aan de namen Middelgeest en Roucoop is gekomen is niet helemaal duidelijk. Willem Aerntsz van Damme en Jan Dircxs van Langevelt, neven van de leenheer Dirk van Wassenaer, worden op 15 mei 1421 beleend met 15 morgen broekland en 5 morgen geestland. Hierbij wordt vermeld dat dit land vroeger gehouden werd door Lisabeth, weduwe van Dirk Lyclesz, en haar dochter Badeloge.⁶ Vermoedelijk gaat het hier om de 10 morgen broekland in Zoeterwoude en 5 morgen broekland en 5 morgen geestland in Voorschoten. Op 24 december 1424 draagt Aernt van Damme het land gelegen bij het molenerf op aan zijn echtgenote Liesbeth Jacobsdochter.⁷ Op 4

¹ K. Kuiken, 'Bevoorrechte bastaarden. Hun identificatie en sociale identiteit in Holland (1200-1523). *Virtus* 16 (2009) 133-152, aldaar 141.

² H.G.A. Obreen, 'Geschiedenis van het geslacht van Wassenaer' Leiden 1903, pag 20.

³ C. Hoek, De leenkamer van de Hof te Wassenaar, 1226-1744, www.onsvoorgeslacht.nl, leen 439. Dit land was eigenlijk gelegen in het ambacht Stompwijk. Zie ook leen 278.

⁴ Hoek Hof, leen 330.

⁵ De naam Roucoop is tot in de 19^e eeuw gebruikt. Daarna werd ook wel de namen Roukoop en Rouwkoop gebruikt.

⁶ Hoek Hof, leen 367.

⁷ Hoek Hof, leen 367.

december 1430, draagt zijn zoon Philips Aerntsz van Dam het recht van opvolging over aan zijn nog minderjarige broer Jacob.⁸ Op 15 december 1437 is Aernt overleden en wordt Jacob hiermee beleend.⁹

Dammas Reynersz (1446-1449).

In 1446 en 1449 wordt Dammas Reynersz, zwager en dienaar van de van Wassenaers, beleend met de beide lenen in Voorschoten en Zoeterwoude.¹⁰ Hierna blijft alleen nog het Zoeterwoudse land in de Wassenaerse leenregisters vermeld.¹¹ Hierna zal blijken dat de woning met het land in Voorschoten vrij eigendom is geworden en dat het land in Zoeterwoude tot in de 18^e eeuw een leen van de Van Wassenaers zal blijven.

De familie van den Bosch (1449-1561).

Op onbekende datum was Dirk van den Bosch beleend met de tien morgen in Zoeterwoude na overdracht door Dammas Reynersz. In 1487 wordt Cornelis Dirksz van den Bosch beleend met de 10 morgen land.¹² Op 26 februari 1501 wordt Adriaan Dirksz van den Bosch beleend met 18 morgen land in Zoeterwoude, afkomstig van Dirk van den Bosch.¹³ Na wat veranderingen gaat het leen in 1553 over op Hughe Willemsz.¹⁴ In 1554 worden de originele Zoeterwoudse 10 morgen weer afgesplitst en wordt Jan Hugesz beleend met de 10 morgen.¹⁵ In 1543 wordt voor het eerst vermeld dat het land gelegen was *bij de hofstad Middelgeest of Roucoop te Voorschoten*.¹⁶ Hoe deze namen zijn ontstaan is niet bekend.

De familie van Hargen.

Andries van Hargen (?? – 1525)

X Catharina Suys (?? - ??)

I	I
Splinter van Hargen (1515-1575)	Johanna (1518 - ??)
X Anna Machteld Oem van Wijngaarden (1526-??)	x Damião de Gois (1501 – 1573)
I	I
Ottolina (1560-1616)	Andries (1548-1578)

Splinter van Hargen (1561-1575).

Op 14 januari 1561 draagt Jan Hugesz het Zoeterwoudse leen over aan Splinter Andriesz van Hargen.¹⁷ Splinter was omstreeks 1500 geboren uit het huwelijk van Andries van Hargen en Catharina Suys. Hij was ridder, heer van Oosterwijk en West-IJsselmonde en heeft Anna Machteld Oem van Wijngaarden gehuwd.¹⁸ Hij werd op 25 november 1553 aangesteld als rentmeester-generaal van de abdij Rijsburg.¹⁹ Splinter raakte tijdens zijn studie bevriend met de portugese humanist Damião de Gois waardoor zijn zuster Johanna in 1538 met Damião trouwde. Voor het eerst is ook het bestaan van de boerderij van Roucoop vermeld: in het kohier van de honderdste penning van 1569 wordt vermeld dat Cornelis Huigensz het bouwhuis van Roucoop met 19 morgen 2 hond land in Voorschoten en 10 morgen in Zoeterwoude pachtte voor 280 pond per jaar.²⁰ In 1573 begon het Beleg van Leiden hetgeen in de omgeving tot een

⁸ Hoek Hof, leen 367.

⁹ Hoek Hof, leen 367a.

¹⁰ Hoek Hof, leen 367 en 367a.

¹¹ Hoek Hof, leen 443.

¹² Hoek Hof, leen 367b.

¹³ Hoek Hof, leen 443.

¹⁴ Hoek Hof, leen 443.

¹⁵ Hoek Hof, leen 443a

¹⁶ Hoek Hof, leen 443.

¹⁷ Hoek Hof, leen 443A.

¹⁸ Hoek Hof, leen 443A; Huwelijks voorwaarden met Anna van Wijngaarden op 10 februari 1546. Utrechts Archief, toegang 1140 Families Quarels, Quarles de Quarles en Quarles van Ufford, inv. 806.

¹⁹ NA 3.18.20 (Archief der adellijke vrouwenabdij van Rijsburg 1179-1574) Inv. 152.

²⁰ Oud Archief Voorschoten inv. 188 fol. 29.

kaalslag leidde. Volgens de oudheidkundige Aernout van Buchel uit die tijd (1565-1641) waren zowel Roucoop als Rosenberg *verdestrueert ende vergaen*.²¹

Tekening van Roucoop vanaf middenvoor, vermoedelijk door dezelfde eerste tekenaar. Kennelijk was het huis snel hersteld want het jaartal 1587 is aangebracht. Ook is het gebouw wat groter geworden. Erfgoed Leiden PV88341.

Andries van Hargen (1575-1578).

Splinter overlijdt in 1575 zodat zijn zoon Andries op 7 oktober 1576 met de 10 morgen in Zoeterwoude werd beleend en dus ook eigenaar van Roucoop werd.²² Vermoedelijk heeft Andries Roucoop direct laten herstellen want op een nieuwe tekening van Roucoop wordt het jaar 1585 vermeld. Andries was gehuwd met een dochter van Damião de Gois maar zou niet lang leven want in 1578 sneuvelde hij in de Drie Koningen Slag in Alcaer.²³

²¹ A. van Buchel, *Inscriptiones monumentaque in templis et monasteriis Belgicis inventa* pag 96.

²² Hoek Hof, leen 443A.

²³ H.F.K. van Nierop, 'Van ridders tot regenten' (Den Haag 1984) 194; E. Feist Hirsch, 'Damião de Gois, the life and thought of a portuguese humanist 1502-1574' (Den Haag 1967) pag 93; *Batavia Illustrata* pag 1040.

De familie van der Nath.

Cornelis Leendertsz van der Nath (1524 - 1590)

X 1 Clara van SteenselX 2(1581) Wijntje van Opmeer

Dirk van der Nath (1584-1624)			Cornelia		Agneta
<u>X Johanna Duvelandt (?- 4-12-1638</u>			<u>Syrich van Tritsum</u>		<u>x??</u>
Cornelis van der Nath (1609-1648)			Adriaan Leendert		Gerrit
<u>X Wilhelmina Agatha de Witte</u>					Dirk
Elisabeth	Maria		Adriaan (1635-1661)		Columba
					Johan

Overzicht van de relevante leden van het geslacht van der Nath.

Cornelis Leendertsz van der Nath (1524-1590).

Otte van Hargen, de zuster van Andries, wilde Roucoop al snel kwijt. De nieuwe eigenaars waren Cornelis Leendertsz van der Nath en Wijntje Dirksdr. van Opmeer. Cornelis was in 1524 geboren in Sommelsdijk op het eiland Flakkee.²⁴ Na het overlijden van zijn eerste echtgenote Clara van Steensel hertrouwde Cornelis op 25 juli 1581 met Wijntje van Opmeer, een rijke dochter van Dirk van Opmeer.²⁵ Zowel Cornelis als Wijntje waren echter spoedig overleden zodat hun drie kinderen Dirk, Cornelia en Agneta hun eigendommen erfden. Een onderdeel hiervan was *de hofstede van Middelgeest genaamd Roucoop in het ambacht van Voorschoten met het huis, het bouwhuis, de bargaen, schuren, boomgaarden, plantinge en voorts met de deuren, vensters, ramen, glazen ende alle 't gene daar in nagelaten is, alsmede nog Voorschoten 19 morgen 3 hond 87 land in Voorschoten en 10 morgen land in het ambacht Zoeterwoude*.²⁶ In de Voorschotense morgenboeken van 1602 tot en met 1612 worden alle drie weeskinderen van Cornelis van der Nath nog als eigenaars vermeld; vanaf 1616 wordt alleen Dirk nog als eigenaar vermeld.²⁷

Dirk van der Nath (1590-1624).

Dirk van der Nath liet zich in 1604 en 1606 in Leiden inschrijven als student in de letteren. Hij trouwde in 1608 in Haarlem met jonkvrouw Johanna van Duyvelandt. Ook zij was van rijke afkomst en bezat onder meer het huis Kostverloren aan den Amstel, het huis Ter Nesse in Linschoten en divers onroerend goed in Foxhol, Abcoude, Weespercarspel, Sloterdijk, Velsen, Castricum, Heemskerk, Texel, Hillegom en Jaarsveld.²⁸ Vermoedelijk vanwege haar adellijke afkomst werd Dirk in 1608 als S(injeu)r aangeduid. Dirk had van zijn vaderskant onroerend goed op Flakkee en land in Hazerswoude, Zoeterwoude, Overschie en Rijswijk geërfd.²⁹ Op 2 Febr. 1618 werd Dirk beleend met 's Gravenambacht onder Pernis. Dirk zou in 1625 van zijn zuster Cornelia het huis Rapenburg 28a in Leiden erven.³⁰ Misschien was er toen ook voldoende geld om Roucoop mooier te kunnen bouwen.

Dirk onderhield goede contacten met P.C. Hooft. Op 19 augustus 1618 schrijft hij een brief aan Hooft.³¹ In 1619 is Dirk van der Nath samen met Cornelis van der Hooch (eigenaar van het naast gelegen Zuijderzigt) en de heer van Benthuisen (Jacob Oem van Wijngaarden, eigenaar van Ter Lips) te gast was bij

²⁴ W.J.J.C. Bijleveld, Van Heereboer tot Rijksgraaf in drie kwart eeuw; De Nederlandsche Leeuw, jaargang 1939 kolom 534 e.v.

²⁵ ELO toegang 1004 NH Ondertrouw inv. 1, blad A-116.

²⁶ OAV288:118vso; Hoek Hof, leen 443A; W.J.J.C. Bijleveld, Van Duyvelandt van Rhon. Ned. Leeuw 1926 (44ste jaargang) kolom 145-146; 'Van Heereboer tot Rijksgraaf in drie kwart eeuw. De familie van der Nath', Ned. Leeuw 1939 (57ste jaargang) kolom 532-544; Gerrit van Oosterom, 'Adellijke Echo's? De invloed van de adel op de ontwikkeling van buitenplaatsen' Virtus 25 (2018) 9-28.

²⁷ OAV 075.

²⁸ Leeuw Bijleveld 1939 kolom 534.

²⁹ Idem.

³⁰ Th. Lunsingh Scheurleer et. al., 'Het Rapenburg, geschiedenis van een Leidse gracht' (Leiden 1989) deel 4 pag 622.

³¹ H.W. van Tricht (ed.) De briefwisseling van P.C. Hooft, deel 1 pag 341 nr 132.

Johan van Wassenaer, heer van Duivenvoorde. Tijdens het tafelgesprek merkte de gastheer op dat deze gasten zijn enige vijanden waren. Door deze mededeling ontstonden er onaangenaamheden.³² Maria van Reigersberch, echtgenote van Hugo de Groot, schrijft op 11 juli 1627 in een brief aan haar man: *Tsedert mijne laesten hebbe ick twee van uE. brieven ontfangen. De voorgaende weecke en hebbe ick niet gheschreven, overmidts broeder de Groot een dach ofte twee te voeren door Intima gheschreven hadde. Oock was ick den dach, dat den boode reist, op roucoop bij de moeder van van der Nath, die tot monsieur Benjamyn, den excaier, woont, die mij daer ghenoodt hadde.*³³ Op 29 december 1628, schrijft P.C. Hooft in een brief aan Constantijn Huijgens: *het dierbaer winterooft van UEd. vernuft heb ick bevonden wel van beter geur als de meloenen van Roucoop.*³⁴ Dirk was in 1624 overleden en zijn echtgenote Johanna van Duyvelandt in 1638. De boedelbeschrijving is bewaard gebleven en geeft een overzicht van hun bezittingen.³⁵ Roucoop wordt omschreven als *het huijs te Middelgeest anders genaemt Roucoop, met alle sijn speelhuijzen, boemgaerden, plantage, vijvers ende anders tezamen groot (blanco). Noch de (boumans) woninge van 't voorsz. huijs te Middelgeest met schuijrbargen ende omtrent een en dertich morgen soo weij- als hoijlant soo leen als eigen, gelegen aen ende omtrent 't huijs te Middelgeest, soo inde ambachten van Voorschoten als Stompwijck, gebruijckt werdende bij Joris Willemsz des jaers vrij gelt voor seven hondert gulden.*³⁶ Dirk en Johanna lieten vijf zoons na genaamd Cornelis, Adriaan, Leonard, Gerrit en Dirk. De oudste zoon Cornelis werd op 18 februari 1625 beleend met de landerijen in Zoeterwoude en zal daarom ook Roucoop wel hebben gekregen.³⁷ Op een kaart uit 1615 is Roucoop getekend als een rood invulde vierkante slotgracht. Roucoop stond op een rechthoekig perceel dat ook weer omgracht was. Vanaf Roucoop loopt een pad naar de Heerweg. Naast het pad stond de korenmolen aan de Heerweg. Zuiderzigt lag naast Roucoop, op dezelfde afstand naar de Heerweg. Op een kaart uit 1647 is een vierkante gracht getekend, wederom tegenover Zuiderzigt, waarmee Roucoop zal zijn bedoeld. Achter Roucoop zijn nu twee tuinen getekend. Er zijn diverse rijen bomen getekend. De in de boedel beschreven zaken als bouwmanswoning, speelhuizen en vijver zijn echter niet getekend.

Detail van de kaart door Balthasar Florisz en Floris Balthasars uit 1615. HH Rijnland A-4074.

Detail uit de kaart van Melchior Bolstra uit 1647. HH Rijnland A-4493.

³² G. Eschauzier, het geslacht van der Hooch, Genealogische en Heraldische Bladen 1909 pag 490-523, aldaar 513; Leeuw 1926 kolom 145/146; Leeuw 1939 kolom 534.

³³ H.L. Meulenbroek en P.C. Molhuysen 'De briefwisseling van Hugo Grotius' deel 3 nr 1158 11 juli 1627.

³⁴ Idem pag 674 nr 290.

³⁵ ELO bibliotheek, nr 88695 'Inventaris van de goederen nagelaten door jonkheer Dirck van der Nath en Johanna van Duyvelandt, 21 januari 1639'.

³⁶ Ibid fol. 5.

³⁷ Hoek Hof, leen 443A.

Cornelis van der Nath (1609-1648).

De oudste zoon van Dirk en Johanna, Cornelis, was in 1609 in Haarlem geboren en schreef zich al op 9 augustus 1620, dus op 11-jarige leeftijd, in als student in de letteren. Cornelis werd op 18 februari 1625 beleend met Roucoop en op 27 maart van dat jaar met het ambacht van 's-Gravenambacht.³⁸ In het kohier van de verponding uit 1632 wordt als nr 70 vermeld: *De heer van 's Gravenambacht in eijgen een huijs genaemt thuijs te roucoop*. Cornelis woonde veel op Roucoop en verkocht veel van het op Flakkee gelegen bezit. Hij was op 30 Sept. 1631 getrouwd met Wilhelmina Agatha de Witte, vrouwe van Kijfhoek. Cornelis is op 27 Mei 1648 in de St. Pieterskerk te Leiden begraven. Cornelis en Agatha hadden drie dochters genaamd Elisabeth, Maria en Columa Agnes en twee zoons Adriaan en Johan.

Adriaan van der Nath (1635-1661).

Op 22 april 1649 wordt Adriaan, de oudste zoon van Cornelis, beleend met de landerijen in Zoeterwoude en zal dus ook de eigenaar van Roucoop zijn geworden.³⁹ Op 29 februari 1652 koopt Adriaan van de heer van Wassenauer een stukje land *op welks erf de korenwindmolen heeft gestaan* voor 250 gulden.⁴⁰ Adriaan overleed ongehuwd en kinderloos in september 1661.⁴¹ Omdat de vererving niet in rechte lijn plaats vond was een belasting van 5% over de erfenis verschuldigd, de collaterale successie. Roucoop werd door de baljuw en schout Voorschoten als volgt getaxeerd:⁴² *Eerst de huijsinge ende erve van outs genaemt Roucoop gelegen in de voorsz heerlijcheijt tussen den heerwech ende vliet rontom in sijn vijvers ende de volgende partijen, getaxeert op seven hondert vijftich gulden. Noch een huis ende erve mette duijvetil ende voorplain ende ledich erff, belent west het voorhoff, noord michiel van rijen, oost ende west 't voorgaende partije off vijver, op vier hondert ende vijftich gulden. Noch seeckere huijsinge geappropriert tot een stal metter voorhoff beslaen ende in eenige beplantinge, belent west de voorcroft, noort de laen, oost het voorgaende ende suijs 't erve van 't woonhuijs getaxeert op vijff hondert gulden. Noch seeckere boomgaert groot omtrent een morgen lopende tentijde ende achter thuijs, belent west het voorsz voorplain, noort michiel van Rijn ende 't huis, oost de laenweij, suijs 't volgende bouhuijs ende vijver thuijn getaxeert op seven hondert gulden. Noch seeckere laen met poort belent west den heerwech, noort de heer Michel van Rijn, suijs ende oost de voorgaende partije, groot omtrent twee hont, getaxeert op twee hondert ende vijftich gulden. Noch seecker padt ofte den achterlaen groot omtrent vier hont belent west 't voorgaende, noort Van Rijn, vernt oost volgende ende suijs de laentweij, getaxeert op vijff hondert gulden. Noch seecker speelhuijs staende aende vliet, belent west voorgaende, noort de voorn. Van Rijn, oost de vliet ende suijs de molenweij op vijff hondert gulden. Noch een huijs en erve mette bargaen, schueren ende boomgaert groot omtrent anderhalff hont, belent west de voorwateringe, noort den voorgaende boomgaert, oost de vijverthuijn ende west de keuckenthuijn, getaxeert op ses hondert ende vijftich gulden. Noch seeckere thuijn genaemtde vijverthuijn met een cruijsvijver daerinne groot mette selve omtrent een morgen, belent west 't voorgaende, noort den voorgaende boomgaert, oost 't volgende weijlant, ende suijs den houtchingel op seven hondert gulden. Noch seeckere thuijn genaemt de keuckenthuijn, groot omtrent een hont, belent west den houtacker, noord den huismans boomgaert, oost de vijverthuijn ende suijs de chingel, getaxeert op hondert vijftwintich gulden. Noch een hout chingel lopende twee dubbelt om den voorsz boomgaert van de voorlaen aff tottet weijlant toe, groot int geheel omtrent drie hont, getaxeert op drie hondert ende vijftich gulden. Noch omtrent één morgen dire hont lants genaemt de laenweij, bewest de molesloot, belent west den boomgaert, noort de laen, oost de molewateringe ende suijs de middelweij op thien hondert ende vijftich gulden. Ende van alle de voorgaende partijen sijn getaxeert vrij ende gereet gelt waerdicht te zijn int geheel 15 duizend seven honder 55 gulden.*

³⁸ Hoek Hof, leen 443a; C. Hoek Hof, Repertorium op de lenen van Putten 1304-1648, leen 11

³⁹ Hoek Hof, leen 443a.

⁴⁰ OAV 9 folio 309.

⁴¹ Leeuw 1939 kolom 535.

⁴² OAV 120, zonder folio nummers.

Johan van der Nath (1639-1673).

Na het overlijden van zijn oudere broer Adriaan koopt Johan op 25 september 1666 Roucoop zijn oudste zusters Elisabeth en Jacomina vrij.⁴³ Hij wordt op 4 september 1663 beleend met de Zoeterwoudse landerijen.⁴⁴ Johan verkoopt Roucoop op 10 juni 1667 aan Johan Cunaeus.⁴⁵ Roucoop wordt hierbij omschreven als *het huis te Roucoop anders genaamd het huis te Middelgeest gelegen aan de Zuidzijde van het dorp met zijn stallingen, boomgaard, vijver, Rouckenthuis, singels, lanen naar de Heerweg als achter naar de Vliet, het speelhuis aldaar en verdere getimmerten met de woning, schuur en baren en de landen daar aan behorende gelegen tussen de Heerweg en de Vliet, tezamen groot volgens de meting en kartering van Mr. Johannes Dou 21 morgen 3 hond en 23 roeden, zulks mede de windwatermolen*. Van de koopsom van 24.475 gulden werd 14.475 gulden contact betaald en 10.000 gulden via een schuldbrief.

De familie Cunaeus.

Johannes Cunaeus (1617-1673)

X Susanna Calandrini (1626-1696)

Petrus (I) (1647-1729)	Maria (1655-1724)	Jacob Adriaan (1664-1727)
Ongehuwd	x Coenraad Ruysch (1650-1731)	x1 1692 Sara van Peene (??-1695)
		x2 1698 Elisabeth Saagmans (1672-1749)
	Petrus (II) (1706-1763)	Andreas (1712-1788)
	X 1730 Maria Isabella Velters (1712-1766)	x1 Agneta van den Bergh
		x2 Anna van Dam
	Johan Andreas (1743-1797)	
	X Arnolda Wilhelmina Brantsen (1751-1807)	
	Petrus (III) (1777-1839)	
	Anna Maria Gael (1775-1812)	

Overzicht van de relevante leden van het geslacht Cunaeus.

Johannes Cunaeus (1617-1673).

Johannes Cunaeus werd in 1617 in Leiden geboren als oudste zoon van de vermaarde Leidse hoogleraar Petrus Cuneaus (geboren van der Kun) en Maria van Zeijst.⁴⁶ Johannes maakte van 1645 tot en met 1658 carrière in Indië. Na zijn terugkomst in Holland studeerde hij aan de Leidsche Hogeschool. Johannes was in Batavia getrouwd met Susanna de Calandrini. Uit het huwelijk werden negen kinderen geboren maar bij het overlijden van Johan in 1673 was het zesde kind genaamd Petrus de oudste nog in leven zijnde zoon. Portret van Johannes Cunaeus en zijn zoon Philippus door Jan Mijntens.

⁴³ OAV 12 folio 70 -71vso.

⁴⁴ Hoek Hof, leen 443a.

⁴⁵ OAV 12 folio 95.

⁴⁶ H.H. Röell, 'Het geslacht Cunaeus' Ned. Leeuw 1903 (21) kolom 1; Th. H. Lunsingh Scheurleer et.al. 'Het Rapenburg, geschiedenis van een Leidse gracht' (Leiden 1989), deel 4 159-164.

Petrus (I) Cunaeus (1647-1729).

Petrus (I), ook wel Pieter genoemd, was als zesde kind van Johannes en Maria in Batavia geboren. Hij bleef ongehuwd maar had in Leiden een loopbaan als veertigraad, schepen en burgemeester. Hij werd op 3 april 1674 beleend met de Zoeterwoudse landerijen.⁴⁷ Hij overleed op 7 juni 1729. In zijn testament worden de kinderen van zijn broer Jacob Adriaan en zijn zuster Susanna Elisabeth en ook zijn zwager Coenraad Ruijsch als voornaamste erfgenamen aangewezen.⁴⁸ De oudste zoon van Jacob Adriaan genaamde Petrus (hierna Petrus (II)) kreeg Roucoop toegewezen. In de na zijn overlijden opgemaakte boedelinventaris wordt Roucoop beschreven als:⁴⁹ *een hofstede genaamt Roucoop met de boere woning en landen onder Voorschoten groot 21 mergen 281 roeden, dog in de verponding maar betalende tegen 21 morgen 138 roeden. Nog 13 mergen 375 roeden lands onder Zoeterwoude.* In de boedel wordt ook de inventaris van Roucoop beschreven:⁵⁰ *Meubelen bevonden op de hofstede Roucoop, Op de knegtskamer: houtwerk van een ledicant, een tafel, een net, op de overloop: een oude kas en een partij flessen. Op de meijdekamer: een tafel. Op de kamer van dhr Cunaeus: een boekekastje met boeken, een spiegeltje, een notebomen schrijftafeltje, een ledicant met groen caljant behangen, een bed, peuluw,, een hoofdkussen en een materas, een wasligje, twee sijde schakels. Op de kinderkamer: een ledikant met een paers saij behangsel, twee tafels, een spiegeltje, dertien oude schilderijen en kaarten, een rolkaart, vier paarse stoelen. Op de overloop: een hangkasje met catoene gordijnen, drie schilderijen, drie tabeltjes met glazen, seven matte stoelen, drie vergulde armen. Op de eene voorkamer: een ledicant met een sits behangsel; een bed en peuluw, een tafel met een kant tafelkleedje, een spiegel, een tafelspiegeltje, een sitse spreij, agt neutebome trijpte stoelen. Op de kamer van dhr Ruijsch: een spiegeltje, een schilderijtje, een satijne tafelkleedtje, een tafel, een toiletdoosje en kleine doosjes. Op de kelder en provisie kamer: een kasje, een tafeltje, twee kopere schalen en gewigt, een ledicant met groen saij behangsel, tien grote hoofd kussens, vijf dito kleine, een peuluw, twee beddens, twee peuluwen, een materas en een peuluw, een sits tafelkeedt, een groen zijde ledekants spreij, tien catoene dekens, seven wolfe dekens, twee beddekleen, eens sije golgas kleed, een ledige oostindische kist met laeden, agt neutebome paerse stoelen, een spiegel met een swarte lijst, een delfse lampetkan, twee dito trekpotten, twee rode melkkannen, twee fijne spoelkommen, een losse staende plaat. Op de kamer boven het cantoor: een ledicant met een legature matras. Op 't cantoor: een spiegeltje, drie stoelen, drie sitkussens, een slegt tafeltje. In de eetzaal: een spiegel, seven fijne spoelkommen, twee dito mosterpotten, twee dito gorgeltje, twee dito pulletjes, ses matte stoelen, ses sitkussens, een schenktafeltje, een staande plaat, een hangoortafel en tapijtje daarop, een vloertapijt, een schilderij, twee blikke trommels, een houte naaidoos, een brandewijns keldertje. In 't groot salet twaalf notebome rottingstoelen, twaalf matrasjes, vier notebome taboeretjes, een tafel met een tapijt, een groote spiegel, negen enden mat, een gerridontje, een tetafel. In 't voorhuis: vijftien schilderijen, agt leere stoelen, vier sitkussens, drie vergulde armen, een tafel en tapijtkleed, een hout eijke kasje, een kaskleedtje, een hagoortafel, een rood zeijl. In de keuken: vijf kopere kastrollen, een dito sauspannetje, een dito tabax confoortje, vier koopere blakers, drie dito snuiters, twee dito schuimspanen, een dito potage pan, een dito ertkan, twee dito souskannen, een dito vijsel en stamper, een kopere koekepan, een ditoe koelvaetje, een dito akertje, drie dito dompers, een dito tafelbel, vier tinne waterpotten, twaalf dito borden, een dito teeketeltje, een dito vergiettest, vier dito schotels, een dito kom, twee dito kandelaers, vier dito commetjes, twee dito suikerdosen, eend ito potage lepel, een dito vetkoker, seven dito vorken, seven dito lepels, negen dito lepels, een grot dito boom, twee dito schenkborden, twee ijzere braadlepels, een dito rooster, dito paling spitje, twee dito hakmessen, een ijzer schopje, agt ijzere speetjes en pennejetes, een ijzere tang, een blikke vergiet test, twee dito raspen, een dito kleine braadpan, een blikke wasbakje, drie rakken aerdewerk, drie schilderijen, een turfkisje, negen matte stoelen, een tafel, vier steelbakken, een pors, seven stoooven, drie theebledtjes, een verkeerbort, twee waterremmers, eenig borstelwerk, een tafeltje, een kaarsla, een kannebort en kannen. In de kelder: een grote kopere vleijsketel, een tinne olij en asijn flesje, een zegen, een*

⁴⁷ Hoek Hof, leen 443a.

⁴⁸ ELO toegang 0506 (Oud Notarieel) inv. 1749 folio 159-162 (testament), folio 205—230 (boedel), folio 233-275 (staat en begroting).

⁴⁹ Ibid. fol. 252-253.

⁵⁰ Ibid. fol. 268-273; M. Prak, *Gezeten Burgers, de elite in een Hollandse stad Leiden 1700-1780*. Hollandse Historische Reeks 1985, pag. 240.

seijl, een schuitje, drie tafelbladen. Op het huijsje aan vaert: ses matte stoelen, vier leere stoelen, een tafel en tafelkleedtje.

Coenraad Ruijsch (1650-1731) was gehuwd met Maria Cunaeus (1655-1724) en dus zwager van Petrus (I). Kennelijk woonde Coenraad op Roucoop want in 1746 wordt vermeld: *'tusschen de Vliet en de Herenweg van Leiden op Delft en met een laan op dien weg uitkomende, vindt men ook het huis Roukoop, versierd met aangenamen wandelingen, hoven en boomgaarden 't welk alles nog merkelyk verbeterd is door den heere Koenraad Ruijsch'*.⁵¹ Portret van Godefridus Schalcken. Dordrechts Museum.

Omdat Petrus (I) zonder kinderen overleed vond de vererving niet in rechte lijn plaats zodat de erfenis voor de collaterale successie getaxeerd moest worden. Roucoop werd hiertoe op 15 juli 1729 door de baljuw van Voorschoten als volgt getaxeerd:⁵² *Het stuck weijlant voor roucoop groot 3 mergen 484 roeden op 1000 gulden. De 2 mergen daer achter, ten oosten 't volgende, ten westen Th. Van der Plas op 400 gulden. Een mergen 585 roeden en oosten van t voorgaende op 400 gulden. Een mergen 595 roeden ten oosten van 't voorgaende op 400 gulden. Een mergen 387 roeden oost van 't voorgaende naast de achterlaan 300 gulden. Vijff hond en 87 roeden aan de vliet ten westen Theodorus van der Plas 200 gulden. Een mergen 75 roeden ten oosten van 't voorgaende op 200. Een mergen ten oosten van 't voorgaende op 200. Vier hond en 65 roeden ten oosten van 't voorgaende bij de achterlaan op 150. De achterlaen groot 528 roeden 200 gulden. De hofstad Roukoop op 5000 gulden. De voorlaen met 't bos en pleijn en getimmerten op 500 gulden. De oost bogert achter Roukoop en bloem tuin daarnaast op 300 gulden. De west bogaardt achter 't bouwhuis op 300 gulden. De wooning en boomgaart op 600 gulden. De moestuin op 200 gulden. Totaal 10.350 gulden*

Op een kaart die in 1647 door het hoogheemraadschap werd uitgebracht is een vierkante gracht getekend, wederom tegenover Zuiderzigt, waarmee Roucoop zal zijn bedoeld. De tweede omgrachting zoals op de kaart uit 1615 getekend is nog maar deels aanwezig. Achter Roucoop zijn nu twee tuinen getekend. Er zijn diverse rijen bomen getekend.

⁵¹ Tegenwoordige Staat der Vereenigde Nederlanden VI pag 420; Prak 240.

⁵² OAV 122 fol. 28; zie ook ELO toegang 0508 (Rechterlijk Archief) inv. 210-211 fol. 119-125.

Petrus (II) Cunaeus (1706-1763).

Portretten van Petrus II Cunaeus van Maria Isabella Velters door Hieronimus van der Mij. Centraal Museum Utrecht.

Petrus (II) werd op 14 april 1706 in 's Gravenhage geboren als zoon van Jacob Adriaan Cunaeus.⁵³ Hij trouwde op 5 januari 1730 met Maria Isabelle Velters waaruit 10 kinderen voortkwamen. In 1730 erft Petrus (II) Roucoop van zijn oom Petrus (I). Op 22 mei 1730 wordt hij ook beleend met de Wassenaerse landerijen in Zoeterwoude.⁵⁴ Op 1 februari 1737 verkoopt Petrus (II) Roucoop aan zijn jongere broer Andreas (1712-1788), mede-uitvinder van de Leidse fles.⁵⁵ In 1742 werd hij op aangeven van Coenraad Ruijsch als poorter van Leiden ingeschreven.⁵⁶ Petrus(II) was achtereenvolgens kapitein der schutterij, veertigraad, schepen en driemaal burgemeester van Leiden.⁵⁷ In 1743 kocht hij het huis Rapenburg 12 voor een bedrag van 12.610 gulden.⁵⁸

Andreas Cunaeus (1712-1788).

Andreas was op 5 april 1712 geboren. Hij was secretaris van Zoeterwoude, kerkmeester van de hoofdkerken te Leiden en secretaris van Leiden.⁵⁹ Andreas zou als assistent van Pieter van Musschenbroek aan de uitvinding van de Leidse Fles hebben gewerkt. Andreas trouwde in 1735 met Agneta Jacoba van den Bergh, dochter van de machtige Leidse regent Johan van den Bergh.⁶⁰ Na haar overlijden in 1754 trouwde Andreas met Anna Christina van Dam. Beide huwelijken bleven kinderloos.

⁵³ Röell kolom 5.

⁵⁴ Hoek Hof, leen 443a.

⁵⁵ OAV 19 folio 89, Wikikids'Leidse Fles'.

⁵⁶ ELO 0501A Register van Poorterinschrijvingen J, Inv. 1270 fol. 7vso.

⁵⁷ Röell kolom 5; Prak pag 382.

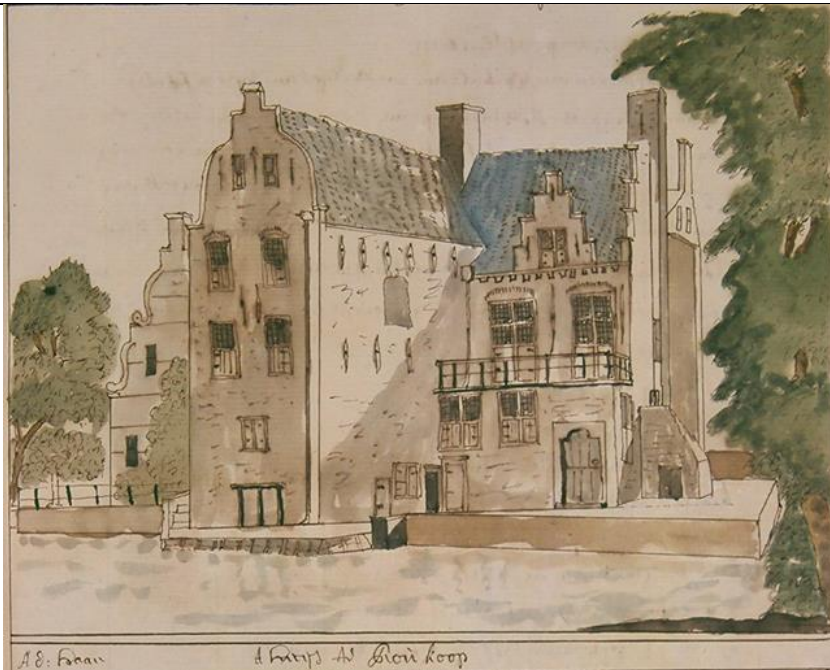
⁵⁸ Th. H. Lunsingh Scheurleer et.al. 'Het Rapenburg, geschiedenis van een Leidse gracht' (Leiden 1989), deel 4 159.

⁵⁹ Röell fol. 4; Prak 382.

⁶⁰ Prak 89.

Tekening van Roucoop van rechtsvoor. Gedateerd 1725 A.de Haan. KB, collectie Schoemaker V-103. De situatie lijkt ongeveer hetzelfde als in 1585.

Tekening van Roucoop van rechtsachter. Gedateerd 1725 A. de Haan. KB, collectie Schoemaker V-104.

Op 1 februari 1737 koopt Andreas de hofstad Roucoop van zijn broer Petrus (II); op 17 april 1737 wordt hij met de Wassenaerse landerijen in Zoeterwoude beleend. Roucoop wordt in de overdrachtsakte omschreven als:⁶¹ *het huis te Roucoop anders genaamd het huis te Middelgeest, aan de zuidwestzijde van het dorp, met zijn stallen, boomgaarden, vijver, bossen en plantagie, cingels en lanen, voor aan de Heerweg als achter na de vliet, mitsgaders het speelhuis aldaar alsmede nog het verdere getimmerte met de boerenwoning van het zelve en voorts alle landerijen daar aan behoren tussen de Heerweg en de vliet, tezamen groot volgens de meeting en kartering van Leendert Swemkoop op 4 augustus 1728 gedaan 21 morgen 2 hond en 83 roeden, belent aan de noordoostzijde Jan Immerseel doorgaande en aan de*

⁶¹ OAV 19 fol. 89.

zuidwestzijde Willem van Zwieten, de voornoemde Jan Immerseel en Dirk van der Plas, mitsgaders nog alle de behangsels alsmede de schilderijen in de grote zaal of geschilderde kamer en verder alle de spiegel en schilderijen in de schoorstenen. Item nog alle de tuinmans gereedschappen en hetgeen daartoe behoort. Voorts nog een partij wei of hooiland inde banne van Zoeterwoude in de Rietpolder groot omtrent tien morgen, oftewel eigenlijk 9 morgen 2 hond en 22 roeden, volgens de kartering van de voornoemde Leendert Swemkoop op 3 augustus 1728 gedaan, belend oost de voornoemde Jan Immerseel, zuid de Meerburgerwatering, west Reinier Kortswager en noord de Vliet, welke partij van omtrent 10 morgen leenroerig is van de huize van Wassenaer en waarvan eerstdaags het verlei en investituur zal worden verzorgd. En laatstelijk nog een partij wei of hooiland mede in de banne van Zoeterwoude in de zelve polder, groot volgens de voornoemde metingen en kartering 4 morgen en 76 roeden, belent oost Cornelis Verdegaal en de erfgenamen van Adam Halfwassenaer, zuid de Meerburgerwatering, west Cornelis van de Bos gemeen met de abdij van Rijnsbrug en noord de Vliet. De koopsom voor de hofstad Roucoop met de landerijen onder Voorschoten bedroeg 10.200 gulden; voor de behangsels, schilderijen en spiegels moest 2.000 gulden betaald worden. De koopsom voor de landerijen onder Zoeterwoude bedroeg 2800 gulden. De totale door Andreas te betalen koopsom was dus 15.000 gulden.

Op 13 april 1740 kocht Andreas de naast-gelegen hofstad Zuiderzigt van de erven Jan Immerzeel voor 15.100 gulden.⁶² Dat bedrag is dus nog iets hoger als de koopsom voor Roucoop. In de transportakte wordt Zuiderzigt als volgt omschreven: *De hofstede genaamd Zuiderzigt, bestaande uit herenhuis, twee speelhuizen het ene met een laan uitkomen aan de Vliet, een tuinmanshuis, koetshuis en stal, boomgaarden en moestuin, alsmede een huismanswoning aan de voornoemde hofstede annex, bestaande uit het bouwhuis, twee bargaen schuur, karnmolen en verdere getimmerten alsmede nog diverse partijen wei- of hooiland, tezamen groot volgens meting van Leendert Swemkoop omtrent 20 morgen alle gelegen in het vierkant rondom de hofstede en woning in de Binnenpolder omtrent het dorp, belend in het geheel, ZO de vliet, ZW de koper, NW de Heerweg en NO de weduwe en erfgenamen van Samuel Cras.; nog drie partijen wei- of hooiland tezamen groot mede volgens meting van dezelve Leendert Swemkoop 5 morgen 5 hond en zeventien roeden gelegen omtrent de voornoemde woning in de Starrenburger polder, belend ZO de Vliet, ZW de Vaarsloot, NW de weduwe en erfgename van Willem Pietersz van Swieten en NO de koper; als nog een partij teelland groot 2 hond over de Heerweg, belend ZO de Heerweg, ZW Reinier Kortswager, NW Hendrik Matheus Heemskerk en NO Pieter Jacobsz van der Does cs. En laatstelijk nog drie partijen wei- of hooiland, gedeeltelijk bezet met veenaarde, tezamen groot volgens meting van de voornoemde Leendert Swemkoop XX morgen 453 roeden achter De Vliet in de Rietpolder onder de banne van Zoeterwoude, belend ZO de Meerburger watering, ZW de koper, NW de Vliet en NO de weduwe van Simon Jansz Meerburg en de abdij van Rijnsburg. In 1742 zou het herenhuis, tuinmanshuis etc door Andraes worden geamoveerd zodat de buitenplaats hiermee is beëindigd en alleen de oude nog deels uit de middeleeuwen stammende boerenwoning zou overblijven.⁶³*

Op 4 april 1741 koopt Andreas Cunaeus samen met Pieter Gijs, Jacob Drolenvaux en David van Rooijen, respectievelijk burgemeester, president schepen en secretaris van Leiden, de bouwmanswoning van Claas Bouwens van Kralingen aan de Korte Vliet.⁶⁴ Op 3 april 1756 wordt de bouwmanswoning verkocht aan Willem Suurmond.⁶⁵ In 1747 bracht een Franse aanval op de Republiek het tweede stadhouderloze tijdperk tot een einde. Ook ontstonden er als gevolg van de teruglopende economie onlusten gericht tegen belastingpachters. Tijdens deze onlusten moest zijn schoonvader Johan van den Bergh de vlucht nemen naar Roucoop.⁶⁶ In 1788 overleed Andreas en wordt de erfenis onder zijn neefjes verdeeld.⁶⁷

⁶² OAV 19 folio 135.

⁶³ OAV (Memoriaal 3) fol. 116; C. Scheffer en R. van Lit 'Boer en Erfgoed' (2006) 161-163.

⁶⁴ OAV 19 folio 149. Dit was bouwmanswoning de Claauw, 1832 Kadastraal A504-A507.

⁶⁵ OAV 21 folio 81.

⁶⁶ Prak 91-95.

⁶⁷ ELO toegang 0506 (Oud Notarieel) inv. 2383 fol. 290 - 475, aldaar; OAV 25 folio 106.

Roucoop wordt als volgt omschreven: *Eerst de boedels hofstede of buitenplaats genaamd Roucoop en bevoorens het huis te Middelgeest, gelegen aan de westzijde van het dorp met zijn stalling, boomgaarden, vijvers, bossen en plantagieen, singels en lanen etc.; en voorts diverse landerijen daar aan gehorende gelegen tussen de Heerweg en de Vliet tezamen groot volgens meeting en kartering van Leendert Swemkoop 21 morgen 287 roeden, verder een partij wei of hooiland gelegen in Zoeterwoude in de banne van Zoeterwoude groot omtrent 10 morgen ofwel volgens meting en kartering van de gelde landmeter 9 morgen 222 roeden zijnde leenroerig aan de huize Wassenaer; nog een partij wei of hooiland gelegen in de banne van Zoeterwoude in dezelve polder, groot volgens de meting 4 morgen 76 roeden; wijdens de huismanswoning bestaande in een bouwhuis, twee bargaen, schuren, karnmolen en verder getimmerten alsmede de diverse partijen wei of hooiland tezamen groot volgens meting omtrent 20 morgen gelegen rondom de voorschreven woning in de Binnenpolder; nog drie partijen wei en hooiland tezamen groot volgens meting 5 morgen 5 hond en 17 roeden, gelegen omtrent de voornoemde woning in de Starrenburger polder, nog 3 partijen wei en hooiland groot volgens meting 4 morgen 453 roeden gelegen achter de voornoemde woning in de Rietpolder onder de ban van Zoeterwoude; nog een partij wei of hooiland groot of verongeldend voor 3 morgen 157 roeden, leggende gemengder veur en aarde met de abdij van Rijsburg in een partij land in het geheel groot 6 morgen 257 roeden gelegen zo in de Rietpolder als Westeindse polder onder de banne van Zoeterwoude; en nog twee partijen wei of hooiland gelegen aan de anderen onder de heerlijkheid van Voorschoten in de Starrenburgse polder bij het huis Roucoop tezamen groot 2 morgen 550 roeden alle hier voren op de staat fol. 47vso ter somme van 24.000 gulden.*

Omdat Andreas kinderloos overlijdt moet er opnieuw een aangifte voor de collaterale successie worden ingediend.⁶⁸ Uit de aangifte blijkt dat Andreas in Leiden eigenaar was van een huis aan de Breestraat te Leiden: *een dubbelhuis, erve en thuijn, staande ende gelegen aan de zijdzijde van de breedestraat, tusschen de papegragt en varkensteeg, met een paardestallingen in de gemelde varkensteeg en koetshuijs daar agter aan, uitkomende op de langebrugge, alles aan den anderen verheelt, getaxeerd op 7.000 gulden alsmede een huijs en erve aan de zijdzijde van de breedestraat omtrent de papegracht is getaxeerd op 400 gulden.*

Roucoop met Zuiderzigt worden als volgt omschreven: *Een hofstede of buijtenplaats genaamt Roucoop onder de heerlijkheid van Voorschoten aan de zijzijde van het dorp, mitsgaders diverse landerijen daar aan gehorende, gelegen tusschen de heerenweg en de vliet, tezamen groot 21 mergen 287 roeden is getaxeerd op 10.000 gulden. Een huijsmans woningen bestaande in een bouwhuijzinge alsmede diverse parthijen weij en hooijlanden, tezamen groot omtrent 20 morgen, staande en gelegen in gem. heerlijkheid in t vierkant rondomme de voorn. woning in de binnenpolder is getaxeerd op 6300 gulden. Nog drie parthijen weij of hooijland tezamen groot 5 mergen 517 roeden gelegen omtrent de voorsz woning in de Starrenburger polder onder Voorschoten is getaxeerd op 1800 gulden. Een parthij weij of hooijland gelegen in de banne van Zoeterwoude, groot omtrent tien morgen doch volgens meeting maar 9 morgen 222 roeden is getaxeerd op 1870 gulden. Een parthij weij of hooijland gelegen onder de banne van Zoeterwoude, groot 4 mergen 76 roeden is getaxeerd op 650 gulden.*

Drie parthijen weij of hooijland, groot volgens metinge 4 mergen 453 roeden gelegen achter de voorz woning over de Vliet in de Rietpolder onder de banne van Zoeterwoude is getaxeerd op 950 gulden. Een parthij weij of hooijland groot ofte verongeldende voor drie moergen 175 roeden leggende gemengder veur en aarde met de abdij van Rhijnsburg in een partij in 't geheel groot 6 moergen 275 roeden, gelegein zo in de riet als wet-endische polder onder de banne van stompwijk is getaxeerd op 650 gulden.

*De buijtenplaats en 3 mergen land is door de Heer overledene zelve gebruikt. De woning met 32 morgen 3 hond verhuerd aan Gijsbert van der Boon. 3 mergen in de Starrenburger polder verhuert aan Cornelis van Velzen. 2 mergen 100 roeden aan Jan Erffort Verhuurt. 7 mergen gemeen met? **land** verhuurt aan Pieter van der Bos. En omtrent 5 mergen mede gemeen met abdijland verhuurd aan Jan van den Bos*
Twee parthijen weij of hooijland tezamen groot 2 mergen 550 roeden, gelegen aan den anderen in de Starrenburger polder onder de heerlijkheid van Voorschoten is getaxeerd op 900 gulden.

⁶⁸ ELO toegang 508 inv. 210 folio 101.

Johan Andreas erft een vierde in het kapitaal.⁶⁹ Hij was ten tijde van het overlijden van zijn oom de oudste nog levende zoon van Petrus (II).⁷⁰ Johan was op 28 februari 1743 in Leiden geboren en maakte een carrière in het bestuur van Leiden: veertigraad op 31 December 1770, Schepen op 28 Juli 1775 en Secretaris. In 1788 erfde hij Roucoop van zijn oom Andreas. Johan Andreas was in 1774 gehuwd met Arnolda Wilhelmina Brantsen. Hij verpachtte de boerenwoning van Roucoop zoals bij Adrianus Kranenburg en Marije van der Maarel. In de akte wordt genoemd *‘een huismanswoning, bestaande uit huizinge, schuur, twee bergen en verder getimmerte, staande onder de vrije heerlijkheid van Voorschooten naast de hofstede Roucoop, met neegen en twintig en een halve morgen, zoo wei- als hooiland. Dit land lag gedeelelijk in Voorschoten en gedeeltelijk in Stompwijk.*⁷¹ Johan Andreas overleed in 1797. Roucoop en Zuiderzigt werden toegewezen aan zijn oudste zoon Petrus (III). Als gevolg van de ramp met het kruitschip in Leiden werd dit pas in 1807 overgedragen.⁷²

Portret van Johan Andreas Cunaeus (1743-1797) door Louis Francois Gerard van der Puyl, Centraal Museum Utrecht, cat. 17175.

Portret van Arnolda Wilhelmina Brantsen (1751-1807) door Louis Francois Gerard van der Puyl, Centraal Museum Utrecht cat. 17176.

⁶⁹ Ibid inv. 2383 folio 408.

⁷⁰ Roëll kolom 6; Prak 383.

⁷¹ Notaris de Bas akte 551.

⁷² ORA 27/161 (13 maart 1807) en 27/190 (11 maart 1808).

Petrus (III) werd op 28 april 1777 in Leiden geboren.⁷³ In 1803 werd hij raad en wethouder, in 1807 kolonel van der burgerwacht en in 1808 lid van de vroedschap. Hij was op 23 april 1799 getrouwd met Johanna Catharina Gael (1775-1812) en daarna met Anna Catharina de Kruijff (1789-1871). Op 13 maart 1807 vindt de boedelscheiding van zijn vader en moeder plaats en wordt Petrus (III) eigenaar van Roucoop en de bouwmanswoning Zijderzigt.⁷⁴ Centraal Museum Utrecht, cat 17177.

Op 11 maart en 30 juni 1808 koopt Petrus (III) van Joseph van der Lis een bouwmanswoning: een huismanswoning met stalling, hooiberg en kaakberg zomerhuis en verdere getimmerten alsmede tuin of boomgaard en alle de daar aan gehorende wei hooi of teellanden bos en houtlanden groot omtrent 21 morgen 3 hond doch bij de hoop zonder maat, staande en gelegen in het westeinde over de hofstede Roucoop, gedeeltelijk gelegen in de Oranje en Papenwegse polder voor een bedrag van 4.950 gulden.⁷⁵ Het gaat hier om nog bestaande huis Woelwijk, in 1808 huisnummer 160, nu Woelwijklaan 11.

In 1811 stond Roucoop al gedurende de zomer te huur:

NB. NB. Te HUUR, om met 1 Mey te aanvaarden, de HOFSTEDEN ROUWKOOP, allereerst aangest. gelegr. by het NB. Dorp Voorschoten, en uitkomende aan de Haagse en Delftse Vliet. Te bevragen by J. BREKMAN, Mr. Timmerman, te Voorschoten.

Leydse Courant 25 februari 1811, Rotterdamse Courant 9 maart 1811

Na het overlijden van zijn echtgenote Johanna Gael op 25 februari 1812 had Petrus kennelijk geen behoefte meer aan Roucoop. Op 28 september 1812 plaatst hij een advertentie in het Frans in de Leydse Courant waarin wordt aangekondigd dat Roucoop verkocht gaat worden.

♦ ♦ Au mois de Novembre 1812, le jour precis à annoncer dans la suite, on mettra en vente volontaire, la MAISON DE CAMPAGNE, ROUWKOOP, située au grand Chemin sous la Jurisdiction, et dans le voisinage du village de Voorschoten, et donnant par le derrieré sur le Canal de la Haye et de Delft, grande dans son entier, avec deux METAIRIES, et diverses parties separées de PRAIRIES, TERRES à FAUCHER, et des BOIS y contigus et compris plus de 125 Arpens. Etant en attendant à vendre de GRÉ à GRÉ, et s'adresser pour des renseignements ultérieurs en l'Etude du Notaire Impérial P. VAN HEMEREN, à Leyde susdit.

Leydse Courant 28 september 1812 pag 4.

⁷³ Röell kolom 18.

⁷⁴ ELO toegang 0506 inv. 2674 akte 15; OAV 27 folio 161vso.

⁷⁵ ORA28 folio 10, ORA27 fol. 190.

VENTE VOLONTAIRE.

L'on vendra Mercredi le 6 Janvier 1813, à cinq heures du soir, à l'Hotellerie dite *de Zon*, par adjudication préparatoire et le 20 Janvier suivant par adjudication définitive

No. 1. La CAMPAGNE dite *ROUWKOOP*, avec une belle Maison de maître, contenant plusieurs chambres tapissées tant au rez de chaussée, qu'à l'étage, parmi lesquelles un très beau salon, vestibule, grande cuisine, caves, greniers, chambres de domestiques, sommeleries et autres dépendances; beau pavillon au canal dit Haagsche et Delftsche Vliet, maison de jardinier, grande remise, écurie à huit chevaux et autres constructions; on trouve ensuite dans la campagne, des viviers très poissonneux, une menagerie, des bois taillis, de belles avenues d'arbres de haute futaie, des vergers à cerises et autres, jardins, potagers et autres plantations, contenant l'un et l'autre environ 22 Arpens, située sous la commune de Voorschoten près du village, s'étendant du grand chemin jusqu'au Haagsche et Delftsche Vliet.

No. 2. Une FERME très belle et très avantageusement située avec ses dépendances, située à côté et devant la dite campagne *Rouwkoop*, avec 37 Arpens de PRAIRIES et de TERRES à FAUCHER, situées tant sous la commune de Voorschoten que sous la commune de Stompwijk, avec une MAISON, JARDIN et VERGER, contenant un arpent, sous la commune susdite.

No. 3. Une FERME très belle et très avantageusement située avec ses dépendances et 33 Arpens de PRAIRIES, de TERRES LABOURABLES et de TERRES à FAUCHER, ainsi que 5 Arpens de BOIS TAILLIS, l'un appartenant à l'autre, située vis-à-vis la Campagne *Rouwkoop*, sous Voorschoten susdit.

No. 4. Quatre Arpens 200 Toises de PRAIRIES, de TERRES à FAUCHER et de BOIS TAILLIS, situé derrière la ferme susdite, sous Voorschoten susdit.

No. 5. Deux Arpens 400 Toises de PRAIRIES, situés près de la campagne susdite, sous Voorschoten.

No. 6. Deux Arpens 100 Toises de PRAIRIES, situées comme le lot précédent.

Sous la commune de Stompwijk vis-à-vis la campagne susdite.

No. 7. Quatre Arpens 300 Toises de PRAIRIES ou de TERRES à FAUCHER, situés dans la Rietpolder, s'étendant du canal dit Haagsche ou Delftsche Vliet jusqu'au canal dit Meerburger Wetering.

No. 8. Quatre Arpens 300 Toises de PRAIRIES ou de TERRES à FAUCHER, situés et s'étendant comme le lot précédent.

No. 9. Cinq Arpens de PRAIRIES ou de TERRES à FAUCHER, situés et s'étendant comme le lot précédent.

VRIJWILLIGE VERKOPING

Op Woensdag den 6 Januarij 1813, des avonds ten 5 uren, zal men in 't Logement *de Zon*, te Leijden, publick veilen, en den coften daar aan: staal verkoopen:

No. 1. De HOFSTEDE, genaamd *ROUWKOOP*, met derzelver kapitale Heeren-Huizinge, continuerende diverse zo behangen als onbehangen Boven en Beneden-Kamers en Vertrekken, waar onder een ongemeene groote fraaije Zaal, Vestibule, ruime Keuken, Kelders en Zolders, Knechts, Meiden- en Provisie-Kamers en verdere Offices; voorts een fraaije Koepel aan de Haagsche- en Delftsche Vliet, Tuinmans-Woning, extra ruim Koetshuis en Stalling voor acht Paarden, en andere Getimmerte; bevatende de Plaats Vischrijke Vijvers, Menagerie, Slinger- en Houtbosschen, extra fraaije Lanen met hoog opgaande Bomen, Kersen en andere Boomgaarden, Moestuinen en verdere Plantagien, alles met den anderen groot circa 22 Morgen, gelegen onder de Gemeente van en nabij het Dorp Voorfchoten, strekkende voor van den Heereweg tot achter aan de Haagsche- en Delftsche Vliet.

No. 2. Een kapitale en zeer wel gesitueerde HUISMANS-WONING, met al derzelver Toebehoren, gelegen ter zijde en aan de voorschreve Hofstede *Rouwkoop*, met 38 Morgen WEI- of HOOILAND, gelegen zo onder Voorfchoten als Stompwijk; en nog een HUIS, TUIN en BOOMGAARD, groot een Morgen, gelegen onder Voorfchoten voorschreven.

No. 3. Nog een kapitale en zeer wel gesitueerde HUISMANS-WONING, met al derzelver Toebehoren, en 33 Morgen WEI-, HOOI- of TEELLAND, item nog 5 Morgen BOSCHLAND, alles gelegen aan en bij den anderen tegen over de voorsz. Hofstede *Rouwkoop*, onder Voorfchoten voorschreve.

No. 4. Vier Morgen 200 Roeden WEI-, HOOI- of BOSCHLAND, gelegen achter 't voorgaande Partij onder Voorfchoten voorsz.

No. 5. Twee Morgen 400 Roeden WEILAND, gelegen aan de gemelde Hofstede, onder Voorfchoten voorsz.

No. 6. Twee Morgen 100 Roeden WEILAND, gelegen als 't laast voorgaande Partij.

Onder Stompwijk tegen over de voorschreve Hofstede.

No. 7. Vier Morgen 300 Roeden WEI- of HOOILAND, gelegen in de Rietpolder, strekkende vande Haagsche en Delftsche Vliet tot aan de Meerburger Wetering.

No. 8. Vier Morgen 300 Roeden WEI- of HOOILAND, gelegen en strekkende als 't voorgaande Partij.

No. 9. Vijf Morgen WEI- of HOOILAND, gelegen en strekkende als 't voorgaande Partij.

Leydse Courant. 18 december 1812.

Op 20 januari 1813 vindt in opdracht van Petrus (III) Cunaeus de publieke veiling plaats in het logement de Zon te Leiden. Notarissen waren mr. Pieter van Hemeren en Abraham Delfos Janszoon.⁷⁶ In totaal zijn er 10 nummers geveild. No. 1 van de veiling was Roucoop, huis nr 185: *De hofstede genaamd Roucoop, met derzeln kapitale Heerenhuizinge, continuerende diverse zoo behange als onbehangen boven en beneden kamers en vertrekken, waar onder een ongemeen grote fraiye zaal, vestibule, ruime keuken, kelder en zolders, knechts, meide- en provisie kamers en verdere offices; voorts een fraaije koepel aan de Haagsche en Delftsche Vliet, tuienmanswoning, extra ruim koetshuis en stalling voor acht paarden en andere getimmerte; zijnde de plaats voorzien van vischrijke vijvers, menagerie, slinger- en hout bosschen, extra fraaije lanen met hoog opgaande bomen, kersen en andere boomgaarden, beplant met exquisite vruchtbomen, nieuw getimmerde kistingen voor broeiramen, moestuinen en verder plantagies, alles met den anderen groot achtiën hectares vijf en tachtig ares en zeven honderd viertiën milliares of circa twee en twintig morgen, gelegen ten deele in de kleine Starrenburger Polder, en ten deel buiten polders, onder de gemeente van en nabij 't dorp Voorschoten, strekkende voor van de steenweg tot achter aan de Haagsche en Delftsche vliet, belent ten noorden de verkoper met het partij nr 2 en ten zuiden dezelve met een gedeelte van het partij no. 2, als mede de partijen no. 5 en 6. De verkoper heeft den eigendom van dit partij bekomen bij acte van scheiding des boedels van wijlen de wel edelen geboren heer Mr. Johan Andreas Cunaeus en vrouwe Arnolda Wilhelmina Brantsen, in leven echtelieden op den negenden maart achttienhonderd zeven voor den notaris Jan Pieter van Klinkenberg Dozij en getuigen binnen deze stad gepasseerd, behoorlijk gezegeld, waarvan extract authenticq aan de koper zal worden overgeleverd. Alhier*

⁷⁶ ELO 0507 inv nr 158 akte nr 2.

worden, behalven de uitzonderingen bij de voorgaande generale conditieen gemeld, uitgezonderd alle de kistingen, broeiramen, tuingereedschappen en al 't geen daar toe onder welke benaming ook is behorende, 't welk de koper zal moeten aanstaan en overnemen voor eene somma van achthonderd veertig francs of vierhonderd gulden. De koper van dit partij zal ten eewigen dage moeten gedogen aan de koper van de huismanswoning ter zijde van dit partij gelegen en begrepen onder het volgende partij nur 2 en aan zijne succeseuren in dertijd een uit- en overpad over de grote laan, als mede een gelijk uit- en overpad zo ten aanzien van de zeven morgen of zes hectares land, gelegen in de Starrenburg polder tot het zelfde partij no. 2 behorende, als ten reguarde van de partijen no. 5 en 6 moeten gedogen, over de laan ten zuiden van de voorschreve buitenplaats geglegen, beiden welke voorschreven laen uitkomen aan de heereweg. Bij aldien de kopers van dit partij goedvinden mogt de huizinge der voorschreven buitenplaats aftebreken of de opgaande bomen te doen vallen, wordt door de verkoper expresselijk bedongen dat zulks niet zal mogen geschieden, dan na dat voor af drie vierde der uitgelooofde koopschat zal zijn afbetaald, zullende het overig een vierde kunnen worden betaald overeenkomstig articul 6 der voorgaande generale condities, wordende in zoo verre het evengemelde articul bij dezen gealtereerd.

No. 2 was Zuiderzigt met huis nr. 186: *Een kapitale en zeer wel gesitueerde huismanswoning met derzelven complete bouwhuizinge, stalling voor zes en dertig koebeesten, twee vijfroeden hooibergen, varkenshok, schuren en verdere getimmerten, gelegen ten zijde van de voorschreven hofstede, met drie en dertig herctares twee en veertig ares en acht honderd zes en vijftig milliares of negen en dertig morgen, dar bij behorende extra goede, degelijke en zeer wel toegemaakte wei- en hooilanden, gelegen in de navolgende partijen (deze lange opsomming weggelaten).* No. 3 was Woelwijk met huis nr 160: *Een kapitale en zeer wel gesitueerde huismanswoning, getekend met nr 161, met derzelve complete bouwhuizing, zomerhuis, stalling voor dertig koebeesten, twee vijfroeden hooibargen, varkenshok, schuren en verdere getimmerten, mat achtentwintig hectares, achtentwintig ares en vijfhonderd eenenzeventig milliares of drieëndertig morgen goed, degelijke en zeer toegemaakte wei, hooi en teellanden.*

No. 1 de hofstede Roucoop werd gekocht door Jan Dionijs Viruly, voor een somma van drieëndertig duizend zeshonderd francs of zestienduizend guldens. No. 2 Zuiderzigt en No. 3 Woelwijk werden gekocht door Jacobus Hendrik van der Schaaff. De prijs is ingewikkeld i.v.m een hypotheek voor een bedrag van drieëntwintig duizend een honderd francs of elfduizend guldens. No. 3 Woelwijk wordt gekocht voor dertienduizend zes honder vijftig francs of zesduizend vijfhonderd guldens en betaling in delen.

Jan Dionijs Viruly (1757-1831).

Jan Dionijs Viruly (1757-1831) had in 1791 de buitenplaats 's-Gravenmade in Rijswijk gekocht en het aan de Vliet gelegen Oversteen gekocht. Op 20 januari 1813 heeft Viruly het huis en de landerijen van Roucoop gekocht van Petrus (III) Cunaeus.⁷⁷ De inboedel van Roucoop is niet verkocht want op 19 maart 1813 wordt door Petrus Cunaeus een veiling gehouden voor de verkoop van meubilaire goederen op Roucoop.⁷⁸ Op 4 maart 1813 had Viruly aan maire Pompe van Meerdervoort toestemming gevraagd voor de afbraak van Roucoop. Op 8 maart krijgt hij als antwoord van de maire dat er eerst een taxatie van de belastingen plaats moet vinden.⁷⁹ Kennelijk heeft de taxatie spoedig plaats gevonden want op 10 augustus 1813 verkoopt Viruly bijzondere bomen, schuttingen, broeikakken en andere afbraak.⁸⁰ Op 10 december verkoopt Viruly nogmaals hakhout en bomen op Roucoop.⁸¹ Op 30 november 1814 verkoopt Viruly hakhout en bomen op de *geamoveerde* hofstede Roucoop.⁸² Kennelijk is Roucoop toch al afgebroken. Ook in het register van inkwartiering van 1814 wordt bij nr 185

⁷⁷ NAV 504 Ventes 1812-1819.

⁷⁸ Notaris van Oorde akte nr 10 19 maart 1813.

⁷⁹ NAV 168 (brievenboek maire) brief nr 151.

⁸⁰ Notaris van Oorde akte nr 27 10 augustus 1813.

⁸¹ Notaris van Oorde akten nr 35 10 december 1813

⁸² Notaris van Oorde akte nr 26 30 november 1813.

vermeld: *Petrus Cunaeus demoli – nu Hermanus van Wissen*.⁸³ Op 29 juli 1831 overlijdt Viruly.⁸⁴ In de boedelbeschrijving die na zijn overlijden is opgemaakt wordt Roucoop niet meer genoemd. In 1832 is het kadaster begonnen en daarin wordt wel de landerijen van Roucoop maar het huis wordt niet meer vermeld. De landerijen van Roucoop zijn eigendom geworden van Peter Reijers.

Onderdeel van de kadastrale kaart 1832. Links de Veurseweg, recht de Vliet. De percelen in bezit van Peter Reijers zijn donkergroen en bruin aangegeven. Roucoop is inmiddels verdwenen. De bouwmanswoning is wel gebleven: in het midden rood; De gebouwen bovenaan zijn Zuijderzigt. www.hisgis.nl.

Peter Reijers (1775-1841).

Peter Reijers was in Amsterdam arts geworden. Hij was op 28 november 1798 getrouwd met Anna Elisabeth Otten Huslij. Peter kwam in 1798 naar Voorschoten en kocht toen het huis nu Treubstraat 9.⁸⁵ Eerder woonden hier de chirurgijns Josepht van der Lis (1768-) en Pieter van der Meer (1781-).⁸⁶ De reden hiervoor blijkt uit een handgeschreven aantekening: *P. Reijers is op Voorschoten gekomen den 14 januarij 1799 en heeft Examen afgelegd voor de kommissie van geneeskundig onderzoek als Heelmeester ten platte lande*.⁸⁷ Op 31 mei 1799 koopt Anna's moeder Agnus Margaretha de Wolf van Westerode, weduwe van Jacob Otto Huslij, het huis Voorstraat 51.⁸⁸ 1806 verkoopt Peter Reijers deze woning aan Andries de Jager.⁸⁹ In 1811 koopt Reijers het huis Voorstraat 19, de herberg met Het Wapen van Wassenaar, van Cornelis Verbeek, de kastelein en paardendokter, die naar Haarlem was vertrokken.⁹⁰ In de periode 1806-1811 had Peter Reijers dus geen woning zodat hij bij zijn schoonmoeder heeft ingewoond. Peter verkoopt Voorstraat 19 omstreeks 1830 aan zijn neef Hermanus Reijers (Kadastraal Leggerartikel 115). In 1830 liet Petrus Reijers Klein Roucoop bouwen en ging daar met zijn echtgenote Anna Elisabeth Otten Huslij wonen. In hetzelfde jaar 1830 verkoopt zij het huis van haar moeder (Voorstraat 51) aan Mej. Esther Maria Le Pla.⁹¹ De bouwmanswoning was al vanaf 1814 door Viruly aan Herman van Witsen verpacht en dat was met Peter Reijers door gegaan. In 1838 wordt in diverse kranten een huis met 6 slaapkamers, een stal, koetshuis en moestuin te huur aangeboden.⁹²

⁸³ NAV 671 register van inkwartiering.

⁸⁴ Boedelakte Haags Gemeentearchief toegang 0372 inv. 01-6478-0096.

⁸⁵ OAV311/122

⁸⁶ OAV308/138 en OAV309/187.

⁸⁷ R. Braggaar, *De bijl der gerechtigheid*. pag 512.

⁸⁸ OAV311/143.

⁸⁹ OAV313/154vso.

⁹⁰ OAV315/38.

⁹¹ Notaris Hummel 21 mei 1830 akte 2243.

⁹² Haarlemse Courant 13-02-1838.

Petrus Reijers overlijdt in maart 1841. Anna Huslij ging op het Rapenburg in Leiden wonen.⁹³ Anna verkoopt Klein Roucoop en de bouwmanswoning in 1845 aan jkhr. Johan Antoine Pompe van Meerdervoort.⁹⁴

Kadastraal Leggerartikel 116 Peter Reijers.

116.7 B797 huis en erf naar 116.17 = **bouwmanswoning**

116.17 B1229 huis schuur en erf verkoop 1846 naar 318.17 = **bouwmanswoning**

116.22-24 B1224-1226 huis en erf, koepel 1846 verkoop naar 318.12-14 = **Klein Roucoop**

Kadastraal Leggerartikel 318 Johan Antoine Pompe van Meerdervoort c.s.

318.12 B1224 huis en erf dienstjaar 1871 bijbouw naar 318.47.

318.13 B1225 huis en erf dj 1877 scheiding naar 663.2.

318.14 B1226 koepel, dj 1877 scheiding naar 663.3.

318.17 B1229 huis schuur en erf dj 1876 verkoop naar 659.15 = **bouwmanswoning**.

318.12-14 wordt 318.47 B1777 huis en erf dj 1877 naar 663.5.

318.47 B1777 huis en erf, dienstjaar 1873 verval van vrijdom, naar 318.48.

318.48 B1777 huis en erf dienstjaar 1877 scheiding naar 663.5 = **Klein Roucoop**.

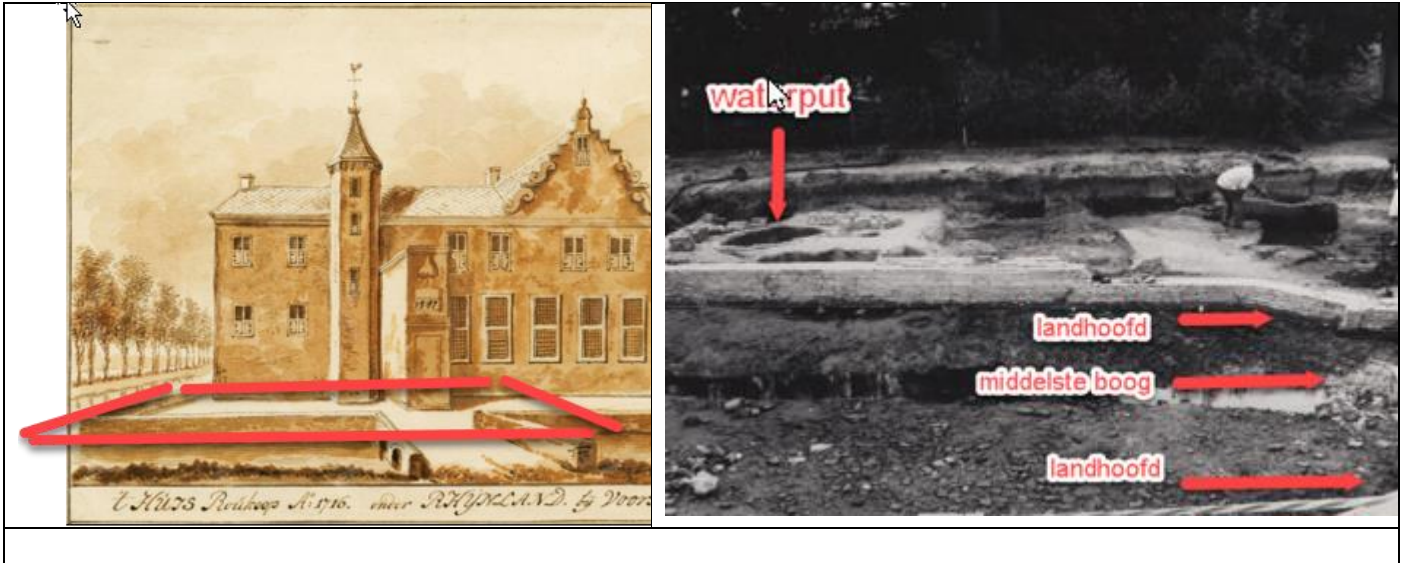
⁹³ Th. H. Lunsingh Fock et al, 'Het Rapenburg, geschiedenis van een Leidse gracht' deel 5 pag, 48, 68, 74.

⁹⁴ Notaris Tromer 3 september 1845, akte 45.

Archeologisch onderzoek.

Op 14 april 1947 heeft J. Renaud een terreinverkenning uitgevoerd. Hij heeft hierover verteld: *verder informeerende bleek mij, dat er in de buurt wel grote steenen zijn gevonden, die uitgebroken zijn uit heele funderingen. De fundamente van de fabriek van v.d. Plaats (= H.J. van der Plaats, in 1938 gestart met een Kunsthoornfabriek op Rouwkooplaan 4), zijn namelijk van deze steenen gelegd. De fundamente zijn uitgebroken ter plaatse van de tegenwoordige tennisbaan, en het terrein noordelijk daarvan. Een onderbaas van de fabriek, indertijd bezig geweest met het uitbreken van de funderingen, spreekt van een oogst van ongeveer 20.000 steen,. Er lagen er nog enkele van het formaat 27 á 28 cm x 13 cm. De fundeering was gelegd uit kort tophout, gelegd dwars op de richting van het muurwerk, waarover zware beukenplaten. Op deze beukenplaten de bakstenen.*⁹⁵

De AWN heeft in 1990 het noordwestelijk deel van Roucoop blootgelegd. Zichtbaar zijn delen van de gracht en de kademuren van het voorplein. Uiterst rechts is de fundering van de stenen brug met dubbele boog zichtbaar. Op het voorplein zijn de resten van een waterput aangetroffen.

⁹⁵ In 2002 gevonden in een lade over Renaud op het ROB in Amersfoort.